

ДАНІЛ'ЯН В.О., *к.філос.н., доцент*

ВОРОБІЙОВА А.А., *студентка*

НАГОРНА А.Є., *студентка*

Український державний університет залізничного транспорту

Харків, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКОЇ НАУКИ В ДОБУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Початок ХХІ століття в повній мірі можна вважати епохою глибоких трансформацій всіх сфер суспільного та індивідуального життя. «Глобалізоване суспільство», «постіндустріальне суспільство», «діджиталізоване суспільство», «інформаційне суспільство», «суспільство цифрових технологій», «віртуальне суспільство», «трансформаційне суспільство»... Будь-яке з цих понять акцентує увагу на тому факті, що глобалізація не тільки уніфікує життя сучасної людини, але й руйнує цілу низку традиційних цінностей, поведінкових патернів, сприяє тотальній діджиталізації суспільного та особистісного буття, пришвидшує його, нівелює унікальність індивіда, провокує відчуття власної незначущості та неспроможності

Глобальні політичні, соціальні, економічні, духовні зрушення, які, до речі, є непередбачуваними та малопрогнозованими, суттєво змінюють світ, розмиваючи межі національної ідентичності окремих етносів, нівелюючи їхні особливості (традиції, звичаї, одяг, музику, живопис й т.ін.), повсякчас підштовхуючи до уніфікованої світової культури. Особливо вірною ця теза є для сучасної молоді. Адже молоді люди через брак досвіду, несформовану систему цінностей часто роблять вибір на користь саме глобальної культури відмежовуючись одночасно від національних особливостей (як менш прогресивних). Але не тільки вони потребують відповідей на найгостріші запити та проблеми глобального характеру. Людям більш старшого віку також необхідна допомога у розумінні та осмисленні соціальних та культурних трансформацій, притаманних постіндустріальному суспільству. Як зазначає Г. Киричук: «Нова доба потребує нової філософії, нового алгоритму мислення...» та розуміння «...філософських аспектів нових форм життя і світобачення та світорозуміння, нових технологій, моральних імперативів техногенної культури» [1, с.3].

Які питання є актуальними для сучасної філософської науки, осмислення яких питань та проблем цікавить сучасних українських філософів? По-перше, загальні питання трансформації суспільства в умовах глобалізації: глобальні

виклики сучасності (Н.Лакуша), культура як чинник суспільної трансформації (В.Шедяков), соціальне партнерство та метаантропология (С.Крилова, Н.Хамітов), співвідношення соціального та індивідуального в особистості (А.Макарова), особливості віртуальної реальності (Т.Пугачова, С.Силкіна), кіберсоціалізації (К.Яценко).

По-друге, особистісна та соціальна та / або національна ідентичність в умовах транзитивності сучасного суспільства, її співвідношення глобалізацією; самоідентичність; національна самобутність ментальність (Р.Алікберов, К.Вергелес, О. Гордійчук, І.Загрійчук, А.Киридон, М.Козловець, А.Согорін, А.Пашинська, О.Титар). Зокрема, О.Гордійчук зазначає, що такі процеси як універсалізація, релятивізація, фрагментаризація суттєво позначаються на рівні особистісної та національної ідентичності, а саме «розвивають» унікальне, неповторне «обличчя» кожного народу» [1, с. 11].

По-третє, досить зрозумілим є намагання обґрунтувати місце та роль релігії в житті людини й соціуму на сучасному етапі суспільного розвитку, зрозуміти чинники, що сприяють релігійному протистоянню, проаналізувати духовні, трансцендентальні цінності, визначити духовно-інноваційний потенціал українського суспільства (К.Вергелес, О.Добродум, А.Киридон, А.Кобетяк, М.Козловець, Л.Мельник, М.Мельничук, П.Павленко, І.Панчук, Г.Панков, В.Слюсар, У.Севостьянів). Адже будь-яка ситуація невизначеності (кількість яких зростає в умовах глобалізації суспільства) спонукає особистість до пошуку шляхів досягнення впевненості, постійності власного буття. Таким «острівцем» константності є сповідання релігійних цінностей та дотримання «релігійного» способу життя, який чітко регламентує особисте буття індивіда та його взаємини із іншими.

По-четверте, слід згадати філософію освіти (В.П. Андрущенко, М.Козловець, І.М.Савицька, О.Самойленко, С.Світельська-Дірко). Освіта є цінною складовою в структурі будь-якого суспільства. Саме вона створює можливості для плекання наукового, політичного та громадського потенціалу для прийдешніх поколінь. Наразі останніми роками ми маємо можливість спостерігати істотні зміни в освітній сфері. Криза вітчизняної освітньої системи, спровокована глобальними трансформаціями, інформатизацією та цифровізацією, оголила неготовність вітчизняних закладів вищої освіти швидко реагувати на зміну запитів українського та світового ринків праці. На думку І.М.Савицької, «для успішного подолання кризи важливу роль може мати її філософське осмислення та нова освітня парадигма» [2, с. 125]. Калейдоскоп

образів нової ери, Сьогодні вкрай необхідно продукувати сучасний інтелектуальний продукт на рівні вимог і викликів ХХІ століття.

Таким чином, можна стверджувати, що світ в епоху глобалізації трансформується швидкими темпами. Філософська наука змінюється одночасно із світом. Сучасні філософи намагаються зрозуміти сучасний соціокультурний простір із позицій посилення соціальної транзитивності і глобалізаційних процесів. Серед фундаментальних проблем сучасної української філософії – рефлексія особистості, її ідентичність; проблеми пізнання та освіти; комунікації і релігії, суспільних трансформацій та нових соціальних феноменів.

Список використаних джерел

Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб.наук. праць / редкол. М. А. Козловець, Л. В. Горохова, В. М. Слюсар, О. В. Чаплінська [та ін.]. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2021. 210 с.

Савицька І.М. Сучасні проблеми філософії освіти в контексті традицій та інновацій. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*. 1. С. 125-129.

ДАХНІЙ А. Й., *д.філос.наук, доцент*

Львівський національний університет імені Івана Франка

Львів, Україна

ФЕНОМЕН «ПОЗИТИВНО-ПРЕКРАСНОЇ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ У КОНТЕКСТІ ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ МОТИВІВ РОМАНІВ ФЬОДОРА ДОСТОЄВСЬКОГО

Як відомо, російський письменник ХІХ століття Фьодор Михайлович Достоевський (1821-1881) належить до найвизначніших представників екзистенційної літератури. Його твори, ставши шоком, приголомшливим відкриттям, своєрідним одкровенням як для російської, так і для європейської публіки другої половини ХІХ ст., водночас виявили і подекуди просто дивовижну пророчість його передчуттів – зокрема, щодо здійснення катастрофічних історичних подій у ХХ ст. – і залишаються вельми впливовими дотепер, про що, зокрема, свідчить ціла низка їхніх екранізацій, кінематографічних і театральних «прочитань» (як приклад можна назвати роман